

vischnaunca da
sumvitg

Lescha da votaziuns ed elecziuns

sboz dils 08-07-2009
versiun per radunonza communal

C u n t e g n

I.	Determinaziuns generalas	4
Art. 1	Habilitad da votar	4
Art. 2	Dretg da votar	4
Art. 3	Eligibladad	4
Art. 4	Egualitad dallas schlatteinas	4
Art. 5	Register dils votants	4
II.	Votaziuns ed elecziuns all'urna	5
Art. 6	Organisaziun	5
Art. 7	Publicaziun	5
Art. 8	Distribuziun dils documents per las votaziuns ed elecziuns	5
Art. 9	Di da votaziun ed elecziun	5
Art. 10	Votaziuns ils dis precedents	5
Art. 11	Exposiziun e survegionza dall'urna	5
Art. 12	Substituziun	5
Art. 13	Levgiaments da votaziun	6
Art. 14	Votaziun en scret	6
Art. 15	Biro electoral	7
Art. 16	Valeivladad dils cedels da votaziun ed elecziun	7
Art. 17	Pli absolut	7
III.	Votaziuns ed elecziuns sin radunonza communal	8
Art. 18	Modalitad	8
IV.	Candidatura ed elecziuns dallas autoritads	8
Art. 19	Demissiuns	8
Art. 20	Temps d'elecziun	8
Art. 21	Propostas	8
Art. 22	Preparaziun dallas gliestas da candidats	9
Art. 23	Publicaziun e distribuziun	9
Art. 24	Fuorma	9
Art. 25	Elecziuns supplementaras	9
Art. 26	Scumiada d'uffeci	9
V.	Publicaziuns e mieds dil dretg	9
Art. 27	Publicaziun dils resultats	9
Art. 28	Recuors	9

VI. Determinaziuns finalas	10
Art. 29 Abrogaziun	10
Art. 30 Approbaziun	10

I. Determinaziuns generalas

Art. 1 Habilitad da votar

Hablas da votar ein **tuttas persunas** burgheis svizzers ~~dad omisduas schlatteinas~~ che han cumplenu il 18avel onn e che ein buca ugradadas muort malsogna ni fleivlezia da spért.

Art. 2 Dretg da votar

¹ Dretg da votar en fatgs communal han

- a) burgheis svizzers culla habilitad da votar che ein domiciliati en vischnaunca,
- b) persunas digl exteriur culla habilitad da votar, che possedan la lubientscha da domicil e che vivan il minimum duront 10 onns senza interrupziun en vischnaunca.

² Dretg da votar en fatgs cantunals e circuitals han las persunas che ein hablas da votar **tenor dretg cantunal e che ein impurtadas el register dils votants.** ~~e che ein domiciliadas el cantun Grischun resp. el cumin dalla Cadi.~~

³ Dretg da votar en fatgs federal han las persunas che ein hablas da votar tenor dretg federal e che ein impurtadas el register dils votants.

Art. 3 Eligibladad

Scadina persona cul dretg da votar communal ei eligibla en uffecis communal, sch'ella ei buca privada da quei dretg entras sentenza penala.¹

Art. 4 Egalitad dallas schlatteinas

Funcziuns officialas ed indicaziuns professionalas en questa **lescha** reglament serefereschan sin omisduas schlatteinas.

Art. 5 Register dils votants

¹ Tuttas persunas sesentas en vischnaunca cun dretg da votar ein enscrettas el register dils votants. Scadina persona cun dretg da votar sa prender da tut temps envesta dil register dils votants.

² La suprastanza communal ei responsabla per l'administraziun dil register dils votants e decida sur dad inscripziuns e scassadas en quel.

³ Avon mintga votaziun ed elecziun vegn il register dils votants revedius. Mintga persona cun dretg da votar sa proponer inscripziuns ni scassadas el register dils votants e quei entochen il tschunavel di avon l'entschatta da mintga votaziun ni elecziun. Propostas corrispudentas ston vegnir inoltradas a scret alla suprastanza communal, la quala decida immediat surlunder.

¹ Revisiun parziala entras la radunonza communal dils 05-03-2001

II. **Votaziuns ed elecziuns all'urna**

Art. 6 Organisaziun

Sin decisiun dalla suprastanza communal organisescha il president communal las votaziuns ed elecziuns all'urna.

Art. 7 Publicaziun

Votaziuns ed elecziuns all'urna ston vegnir publicadas 15 dis avon l'entschatta da talas egl organ official da publicaziuns.

Art. 8 Distribuziun dils documents per las votaziuns ed elecziuns

Tuts documents per las votaziuns ed elecziuns ston vegnir tarmess als votants sil pli tard 15 dis avon la votaziun.

Art. 9 Di da votaziun ed elecziun

Per regla ei la dumengia di da votaziun ed elecziun.

Art. 10 Votaziuns ils dis precedents

La pusseivladad da votar ils dis avon il di da votaziun ed elecziun sedrezza tenor il dretg federal e cantunal. La suprastanza sa conceder levgiaments enteifer quellas prescripziuns.

Art. 11 Exposiziun e survigilanza dall'urna

¹ Ina urna vegn exponida en canzlia communal. Ella ei aviarta **la gievgia** ed il venderdis, **mintgamai durant las uras da spurtegl suentermezdi** ed il di da votaziun naven dallas 10.00 uras entochen allas 11.00 uras.¹

² Ei vegn dau caschun da votar avon il survetsch divin avon baselgia, seigi quei la sonda sera ni la dumengia avonmezdi.²

³ L'exposiziun dall'urna vegn publicada egl organ official da publicaziuns.

⁴ Scadina urna sto vegnir survigilada da silmeins duas persunas dessignadas dalla suprastanza communal, exceptiu quella sin canzlia communal.

Art. 12 Substituziun

Mintga votant sto dar giu sia vusch persunalmein. Substituziun ei buca lubida, exceptiu art. 13.

¹ Revisiun parziala entras radunonza communal dils 05-03-2001 / 28-05-2004

² Revisiun parziala entras radunonza communal dils 05-03-2001

Art. 13 Levgiaments da votaziun

¹ A malsauns e mendus levgescha la suprastonza communal il votar cun dar la pussevividad da votar entras plenipotenza.

² La persuna plenipotenziada emplenetscha ora ils cedels da votar tenor indicaziun dil malsaun ni mendus. La votaziun succeda silsuenter all'urna ni entras posta. All'urna sto la plenipotenza vegnir mussada avon la votaziun. Tier la votaziun entras posta sto la legitimaziun da votar dil malsaun ni mendus vegnir suttascretta dil plenipotenziau.

³ Il canzlist communal tschenta ora las plenipotenzas ed ei responsabels per la controlla periodica da quellas.

Art. 14 Votaziun en scret

¹ La votaziun en scret ei pusseviva naven dalla retschevida dils documents da votaziuns ed elecziuns entras posta ni cun deponer quels ella scaffa da brevs dalla canzlia communal.

² Ils documents da votaziuns ed elecziuns che vegnan tarmess cun la posta ston esser sin canzlia communal entochen allas 12.00 uras dil di avon il di da votaziun. La scaffa da brevs dalla canzlia communal vegn svidada la davosa gada allas 11.00 ~~12.00~~ uras dil di da votaziun.

³ Tgi che votescha en scret, sto emplenir ora ils cedels da votar persunalmein, excepieu art. 13. Ils cedels da votar ston vegnir mess ella cuviarta da votar corrispudenta, la quala vegn serrada giu. Per pliras votaziuns ed elecziuns che succedan el medem mument vegn duvrau la medema cuviarta da votar. La cuviarta da votar astga buca cuntener il num dil speditur e vegn messa ella cuviarta da retuorn ensemen cun la legitimaziun da votar suttascretta.

⁴ La votaziun entras posta ei buca valeivla:

- sche la cuviarta da retuorn arriva memia tard sin canzlia communal,
- sche la legitimaziun da votar **maunca ni** ei buca suttascretta,
- sche la cuviarta da **retuorn** ~~votar~~ ei buca serrada giu,
- sche la cuviarta da **retuorn** ~~votar~~ cuntegn dapli **cuviartas** ~~cedels~~ da votar che legitimaziuns
- sche la cuviarta da **retuorn ni da** votar cuntegn plirs cedels da votar ~~dalla medema sort~~ **cun cuntegn different per la medema votaziun, denton mo ina legitimaziun da votar. Tier medem cuntegn vala in dils cedels da votar.**
- sche la legitimaziun da votar da malsauns e mendus ei buca **succedida** ~~suttascretta~~ dil plenipotenziau.

⁵ La canzlia communal arva las cuviartas da retuorn ed examinescha la legitimaziun da votar. Las cuviartas da votar valeivlas e serradas vegnan rimnadas e surdadas al biro electoral. Las cuviartas da votar buca valeivlas vegnan marcadadas e tenidas si entochen ch'il temps da recuors encunter la votaziun resp. elecziun ei spiraus. Ils cedels da votar buca valeivels vegnan risguardai tier la publicaziun dil resultat.

⁶ **Aschigleiti sco ils mieds electronics per votaziuns ed elecziuns ein avon maun e dai libers da cantun e confederaziun, sa la suprastonza communal era introducir la pussevividad da votar sur internet. Denton sto ei vegnir observau las directivas dalla lescha cantunala.**

Art. 15 Biro electoral

¹ Il biro electoral constatescha il resultat dalla votaziun ni elecziun. El eruescha il total dils votants, dils cedels entrai, dils cedels vits e nunvaleivels e constatescha igl absolut pli dallas vuschs valeivlas.

² Tier mintga votaziun eruescha el il total dallas vuschs affirmativas e dallas vuschs negativas.

³ Tier elecziuns eruescha el il total dallas vuschs valeivlas dadas a mintga candidat.

⁴ Il president communal ed il canzlist communal appartegnan al biro electoral muort uffeci. Il president ed ils ulterius commembers dil biro vegnan elegi dalla suprastonza communal. Candidats che stattan en elecziun per in uffeci communal astgan buca far part dil biro electoral a caschun dall'elecziun. Il medem vala era per parents e quinaus en lingia directa, consorts e fargliuns dils candidats.¹

⁵ Il canzlist communal redegia in protocol davart il resultat da mintga votaziun ed elecziun. Quei protocol vegn suttascrets dil president dil biro electoral e dil canzlist communal.

Art. 16 Valeivladad dils cedels da votaziun ed elecziun

¹ Il biro electoral decida davart la valeivladad dils cedels da votar e dallas vuschs.

² Ils cedels da votar ein da bullar sin la vart davos. Cedels senza quei bul da controlla ein buca valeivels.

³ Nunvaleivels ein cedels da votar, sch'els ein buca emplen ora a maun. Ina vusch che lai nescher dubis fundai, a quala persuna ella s'auda, ed era sch'ella cuntegn remarcas che violeschan l'honor, ei nunvaleivla. Quella vusch vegn strihada.

⁴ Cedels da votar cun pli paucs nums che persunas ch'ein d'eleger ein valeivels. Medemamein ein cedels da votar valeivels cun pli biars nums che persunas ch'ein d'eleger. Il biro electoral curregia tals cedels cun strihar il surpli da nums da giudem ensi e da dretg a seniester.

Art. 17 Pli absolut

¹ Tier votaziuns ei ina proposta acceptada, sch'il diember dallas vuschs affirmativas, suenter deducziun dils cedels vits e nunvaleivels, survarga la mesadad dils cedels valeivels.

² Tier elecziuns ei quel elegius che contonscha egl empren scrutini il pli absolut. El secund scrutini decida il pli relativ. Tier vuschs ulivas sto l'elecziun vegnir repetida.

³ Tier elecziuns vegn il pli absolut eruius ord il total dallas vuschs valeivlas dividius tras **il dubel** dil diember da posts ~~libers plus 4~~; **il proxim diember entir** ~~la proxima cefra entira~~ pli ault ei il pli absolut.

¹ Revisiun parziala entras radunonza communal dils 05-03-2001

III. **Votaziuns ed elecziuns sin radunonza communal**

Art. 18 Modalitad

¹ Las votaziuns ed elecziuns alla radunonza communal vegnan fatgas cun maunpli.

² Ellas ein da far en scret, sche in dils presents pretenda quei.

³ Tier votaziuns cun maunpli decida il pli absolut da quels che voteschan. Ein las vuschs ulivas, dat il president la decisiun.

⁴ Per votaziuns da scrutini vala il pli absolut dallas vuschs valeivlas dadas giu. Ein las vuschs ulivas, ei la decisiun negativa.

⁵ Tier elecziuns vala l'emprema ga il pli absolut dils presents e sunter il pli relativ. Tier vuschs ulivas vegn l'elecziun repetida.

IV. **Candidatura ed elecziuns dallas autoritads**

Art. 19 Demissiuns

Tgi che seretila d'in uffeci communal sto comunicar quei en scret alla suprastonza communal sil pli tard entochen ils **31 da schaner** ~~15 da fevver~~ (bul postal) digl onn d'elecziuns.

Art. 20 Temps d'elecziun

Las elecziuns crodan per regla denter igl 1. d'avrel ed ils 15 da zercladur.

Art. 21 Propostas

¹ Ils vischinadis e gruppas da silmeins 15 votants san far nominaziuns da candidats per scadin post che stat en elecziun.

² Tuttas propostas per la gliesta officiala ston vegnir inoltradas a scret all'administraziun communal entochen e cun ils 15 da mars. Ils candidats ston mintgamai vegnir indicai cun num, prenum, onn da naschientscha, liug e professiun. Officials che seretilan buca, valan sco proponi. Mintga vischin proponiu sto vegnir orientaus digl empren sutsignau dalla gliesta ch'el vegni proponius sco candidat per in u l'auter uffeci e sto confirmar quei cun sia sutscriziun. In votant astga signar e separticipar mo dad ina gruppa pil medem candidat.¹

³ Sin giavisch tarmetta la canzlia communal tier a mintga vischinadi ed era a singuls, a gruppas ni ad uniuns ina gliesta cun indicau il diember da scadin post vacant. Scadina proposta sto vegnir inoltrada cun la gliesta officiala che vegn retratga dalla canzlia communal.

⁴ Propostas per candidats che figureschan buca sin la gliesta officiala san vegnir fatgas entochen il di da votaziun. La publicaziun succeda entras ils purtaders da quellas propostas.

¹ Midada entras radunonza communal dils 05-03-2001

Art. 22 Preparaziun dallas gliestas da candidats

¹ La canzlia communal purifichescha las propostas inoltradas. Munconzas vegnan completadas en collaboraziun cun quels che han sutsignau la gliesta d'annunzia. Suenter vegnan las gliestas definitivas dils candidats cumpiladas.

² La successiun dils nums sin las gliestas vegn fixada tenor alfabet. Ils candidats veders vegnan indicai sco tals.

Art. 23 Publicaziun e distribuziun

La gliesta purificada vegn publicada egl organ official da publicaziuns ed era surdada a mintga votant. Il medem mument obtegn mintga votant ils cedels vits d'elecziun.

Art. 24 Fuorma

Mo ils cedels distribui astgan vegnir duvrai per la votaziun. Mintga organ communal ha siu cedel e sia color.

Art. 25 Elecziuns supplementaras

¹ Per cass ch'in commember dalla suprastanza duei vegnir remplazzaus avon la fin dalla perioda d'uffeci, ordeina la suprastanza communal enteifer **1** ~~treis~~ meins in'elecziun supplementara per il rest dalla perioda d'uffeci.

² Sin in'elecziun supplementara pil rest dalla perioda d'uffeci currenta vegn desistiu, sch'ella croda pli tard che 6 meins avon las elecziuns regularas.

Art. 26 Scumiada d'uffeci

¹ La perioda d'uffeci entscheiva cun igl 1. da fenadur.

² Igl official partent ei responsabels per la midada regulara digl uffeci. Succeda quella midada aschia che la vischnaunca pitescha donn, vegn igl official partent fatgs responsabels persuenten tenor art. **23** ~~24~~ dalla constituiun communal.

V. Publicaziuns e mieds dil dretg

Art. 27 Publicaziun dils resultats

Ils resultats dallas votaziuns ed elecziuns vegnan publicai officialmein dalla canzlia communal sin fundament dil protocol dil biro electoral el proxim organ official da publicaziuns. Ultra da quei vegnan ils resultats publicai ladinamein els vitgs.

Art. 28 Recuors

Enteifer **30** ~~20~~ dis suenter la publicaziun officiala sa mintga votant contestar il resultat total dalla votaziun communal cun recuors a scret e motivau, cul petitum che quel vegni rectificaus ni declaraus dil tut ni per part nunvaleivels. Il recuors ei d'inoltrar alla Dertgira administrativa dil cantun Grischun.

VI. Determinaziuns finalas

Art. 29 Abrogaziun

Questa **lescha** reglament remplazza la "Lescha davart votaziuns ed elecziuns per la vischnaunca da Sumvitg" dils 3 da fevrer 1992.

Art. 30 Approbaziun

¹ Questa **lescha** reglament ei **vegnida approbada** ~~vegnius approbaus~~ dalla radunonza communal dils 27 da fevrer 1998 e passa immediat en vigur.

² L'emprema revisiun **dalla lescha** ~~dil reglament~~ davart votaziuns ed elecziuns ei vegnida approbada dalla radunonza communal dils 05 da mars 2001 e passa immediat en vigur.

³ La secunda revisiun **dalla lescha** ~~dil reglament~~ davart votaziuns ed elecziuns ei vegnida approbada dalla radunonza communal dils 2009 e passa immediat en vigur.

Il president communal

Igl actuar communal

Walter Deplazes

Patrick Schaniel